І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. Шевченко

СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N. J.
HEnderson 4-0237
УНСоюз: HEnderson 5-8740
Тел.: з Ню Йорку:
BArclay 7-4125
УНСоюз: BArclay 7-5337

РІК LXVIII. Ч. 100. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 26-го ТРАВНЯ 1962 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, MAY 26, 1962 No. 100. VOL. LXVIII.

ВСТАНОВЛЕННЯ КАНДИДАТІВ ДО ГОЛОВНОГО УРЯДУ ТА ДЕБАТИ НАД СТАТУТОМ ВИПОВНИЛИ ЧЕТВЕРТИЙ ДЕНЬ НАРАД 25-ОЇ КОНВЕНЦІЇ УНС. СТЕПАН КУРОПАСЬ ОБРАНИЙ ОДНОГОЛОСНО НА ЗАСТУПНИКА ПРЕДСІДНИКА, А ЯРОСЛАВ ПАДОХ НА ГОЛОВНОГО СЕКРЕТАРЯ

Ню Йорк.— Четвертий день нарад 25-ої Конвенції Українського Народного Союзу в четвер, 24-го травня, виповнило встановлення обраних попереднього дня кандидатів на різні пости в Головному Уряді та дебати над запропонованими Статутовою Комісією або делегатами змінами і поправками до статуту цієї великої організації. Виборча Комісія, що під головством Миколи Бобечка працювала впродовж ночі, вже на початку четвертого дня нарад проголосила вислід виборів кандидатів до Головного Уряду. На кожний пост було зголошених більше кандидатів, а тому що інші кандидати на пост заступника головного предсідника і на головного секретаря позрікалися кандидатур, отже, не мавши суперників, Степан Куропась був одноголосно обраний на заступника головного предсідника а Ярослав Падох на головного секретаря. Негайно після встановлення кандидатур — по три на кожний пост, віддано до друку виборчі картки уже з іменами і прізвищами кандидатів. Голосування відбулося в п'ятницю, 25-го травня. Кінцевий вислід виборів буде поданий до відома негайно після обрахунку всіх голосів Виборчою Комісією. Під час праці цієї Комісії в середу вночі захворів на серце один із її членів, делегат С. Левицький з Торонта, і був перевезений до недалечкого шпиталю св. Кляри. Статутова Комісія, яку очолює мгр. Іван Скочиляс, запропонувала цілий ряд доповнень і поправок до статуту, між іншим і прийняту Конвенцією резолюцію, щоб вже після Конвенції покликати кваліфіковану Статутову Комісію, що перевірила б увесь статут та винесла відповідні рекомендації для наступної конвенції. З уваги на плянований на вечір того дня конвенційний бенкет, наради в четвертому дні закінчено о год. 5-ій пополудні, заповідаючи, що в п'ятницю, 25-го травня, вони почнуться уже в годині 8:30 рано. На порядку є дальші дебати над статутом, вибір Головного Уряду та дебати і ухвали для добра організації.

ВЛАДИКИ УКРАЇНСЬКИХ ЦЕРКОВ, ГУБЕРНАТОР СТЕЙТУ НЮ ДЖЕРЗІ, СЕНАТОР ДЖЕВІТС, ПРОФ. Л. ДОБРЯНСЬКИЙ ТА ІНШІ ВИДАТНІ ПРЕДСТАВНИКИ ВЗЯЛИ УЧАСТЬ В КОНВЕНЦІЙНОМУ БЕНКЕТІ

Ню Йорк. — В четвер 24-го ц. м. ввечері відбувся тут у великій залі готелю „Ню Йоркер", в якому відбувається 25-та Конвенція УНСоюзу, конвенційний бенкет, із участю багатьох видатних українських і американських представників всіх учасників Конвенції, здебільша з їхніми дружинами чи чоловіками та численними гістьми, так, що за столами на залі не стало для всіх місця і додатково частина приявних сиділа при столах на бальконі. Заля зустрінула вставанням з місць та оплесками, коли Високопреосвященний Архиепископ Мстислав з Української Православної Церкви Америки і Преосв. Єпископ Й. Шмондюк з Української Католицької Церкви один з одним сердечно привіталися. Так само ставанням з місць і оплесками привітали приявні прибуття губернатора стейту Ню Джерзі Ричарда Гюза і сенатора з стейту Ню Йорку Джекоба Джевітса.

Бенкет розпочався молитвою, що її провів Преосв. Єпископ Йосиф Шмондюк, який поблагословив страву. Пані Марія Лисогір відспівала Американський Гимн і заінтонувала підхоплений цілою залею „Ще не вмерла Україна". Гол. предсідник Йосип Лисогір повідомив приявних про участь у бенкеті видатних гостей й представив тостмайстра, переобраного вже на нову каденцію заступника гол. предсідника, інж. Степана Куропася з Шикаґа.

Між приявними були священики обох віровизнань, між ними парох греко-кат. церкви св. Юра о. д-р Юліян Катрій і парох православної церкви св. Володимира о. протопресв. Лев Весоловський, о. Монастирський із Стемфордської епархії та о. Борса з Джерзі Ситі, — пп. Печ і Терпак з Американського Комітету Визволення, та представники різних наших станів, як лікарі, адвокати, інженери, купці й промисловці, кооператори й інші.

Адв. Марсель Вагнер представив в ширшому слові губернатора Р. Гюза, який виголосив першу промову. Він згадав в ній м. і. Шевченка, що прагнув для України праведного закону Вашингтона та висловив гордість стейту Ню Джерзі, на терені якого знаходиться головна канцелярія Українського Народного Союзу. Заля перервала оплесками промову губернатора Гюза в тому місці, коли він вітав канадійців та прославляв канадійського прем'єра Джана Діфенбейкера, безкомпромісового оборонця поневолених Совєтами народів. Губернатор Гюз висловив глибоке переконання, що впаде большевицька тиранія та здобудуть волю поневолені тепер Москвою народи. Проф. Л. Добрянський, голова УККА, представив нюйоркського сенатора Джекоба Джевітса. Сенатор Дж. Джевітс виявив у своому виступі знову глибоке знання проблем Сходу Европи та зокрема України й українського народу та висловив свої загально відомі великі симпатії до нього. Він висловив переконання, що необхідним є вклад американських українців в американську культуру й політичну думку та заявив своє найвище признання для стійкости і твердости українців в боротьбі за визволення з-під большевицького ярма. В мистецькій частині програми виступали артист Йосип Гірняк, як „старий еміґрант", що не став делеґатом на Конвенцію, Марта Кобрин - Кокольська, сопран, що відспівала чотири пісні, проф. Вол. Цісик, скрипаль, дівочий і чоловічий танцювальні групи та танцювальна група із школи мгра Петріни.

Секретар внутрішніх справ заявляє, що ЗДА мусять збільшити імпорт

НюЙорк. — Секретар внутрішніх справ Стюарт Л. Юдолл, промовляючи на прийнятті в готелі Плажа, яке влаштовано з приводу Дня Світової Торгівлі, заявив, що ЗДА мусять збільшити свій імпорт, головним чином треба більше привозити металів і мінералів. Юдолл закликав представників бизнесу й інших груп, щоб підтримали урядовий проєкт про збільшення закордонної торгівлі, який тепер знаходиться в Конґресі. На думку секретаря внутрішніх справ треба дати повновласті Президентові зменшувати митні оплати, щоб можна поширити імпорт і експорт до країн, що належать до Европейського Спільного Ринку. Урядовий проєкт змагає в першій мірі до збільшення експорту, але, казав Юдолл, важливим є теж і те, щоб поширити імпорт, бо це збільшило б конкуренцію і зменшило б ціни на товари та дало б населенню більший вибір між товарами. День Світової Торгівлі влаштували Нюйоркський Комітет Світової Торгівлі і Світовий Торговельний Клюб в Ню Йорку.

Сен. Джевітс пропонує Рокефеллера на республіканського кандидата в 1964-му році

Вашинґтон. — Республіканський сенатор Джекоб К. Джевітс, промовляючи в Крайовому Пресовому Клюбі, сказав, що губернатор Нелсон А. Рокефеллер буде республіканським кандидатом на президента в 1964-му році. На його думку Ніксон має „виїмковий пріоритет" між тими всіми, які можуть старатися про президентську кандидатуру в найближчих виборах. Сенатор Джевітс сказав: „Я можу сказати тільки те: я підтримую Рокефеллера тепер і підтримував його давніше". На думку сенатора Джевітса, розвід Рокефеллера не матиме ніякого впливу на його кандидатуру ані на становище виборців, бо це є чисто приватна справа. Джевітс вірить, що Рокефеллер переможе в цьогорічних губернаторських виборах, а в 1964-му році у президентських.

Уряд домагається, щоб Конґрес не зменшував фондів на наукові досліди

Вашинґтон. — Президент Кеннеді вислав листи до віце - президента Линдона Б. Джансона, як до предсідника Сенату, і до спікера Палати Репрезентантів Джана МекКормека, і просить, щоб Конґрес не зменшував фондів, запропонованих урядом на наукові досліди. Ці фонди призначені на оборонні досліди і на досліди, які переводить Крайовий Інститут Здоров'я. Коли б Конґрес зменшив урядом запроєктовані суми, то численні університети і коледжі не могли б працювати в численних ділянках, які підтримує уряд. Президент підкреслив, що бюджетове бюро визначило докладні суми, які є потрібні для здійснювання наукових дослідів, з яких користають різні наукові аґенції.

ЗДА приписують вину за погіршення ситуації в Ляосі його урядові

Вашинґтон. — Асистент державного секретаря для далеко - східніх справ Аверелл Гарриман заявив ляоському амбасадорові Тіао Хампанові, що вину за комуністичну перемогу в останньому наступі комуністів несе насправді ляоський уряд, який злегковажив фахові перестороги американських військових дорадників. Зокрема американські керівні чинники обурені, що військовий міністер і віце - прем'єр ляоського уряду генерал Фумі Носован в найкритичнішій ситуації на фронті переводив політичну подорож за кордонами країни. Президент Кеннеді перевів нову нараду з участю державного секретаря Діна Раска, секретаря оборони Роберта МекНамари, голови шефів об'єднаних штабів генерала Лаймена Лемніцера, генерала Максвелла Тейлора і кількох високих урядовців у справі ситуації в Ляосі, Південному В'єтнамі та в Сіямі. Пресовий референт Білого Дому П'єр Салінґер назвав ту конференцію „звичайною".

Олександер Архипенко обраний на дійсного члена Американської Академії Мистецтв

Ню Йорк. — Американська Академія Мистецтв і Національний Інститут Мистецтв в Ню Йорку обрали на свого дійсного члена відомого українського скульптора Олександра Архипенка. Церемоніялу введення нових членів довершив президент Академії Даґлас Мур та секретар Інституту Марчет Шут. Урочистість відбулася в Авдиторії дня 24 квітня ц.р. Після введення відкрито виставку творів новоприйнятих членів. Скульптура Архипенка була заступлена такими творами: Прохід — теракота, Королева Шеба — бронза, Орієнтальна Лінія — бронза, Гідність — бронза, Ґондолер — бронза. Українську Вільну Академію Наук в ЗДА репрезентував на цій церемонії президент Академії проф. Олександер Архімович і від Фундації УВАН Маріян Коць.

В АМЕРИЦІ

● **Сенатська Комісія** Правил відклала резолюцію сенатора-демократа Вейна Морса з Орегону про те, щоб заборонити продавати в сенатському буфеті гарячі напої. Відкладення цієї резолюції є однозначне з її відкиненням.

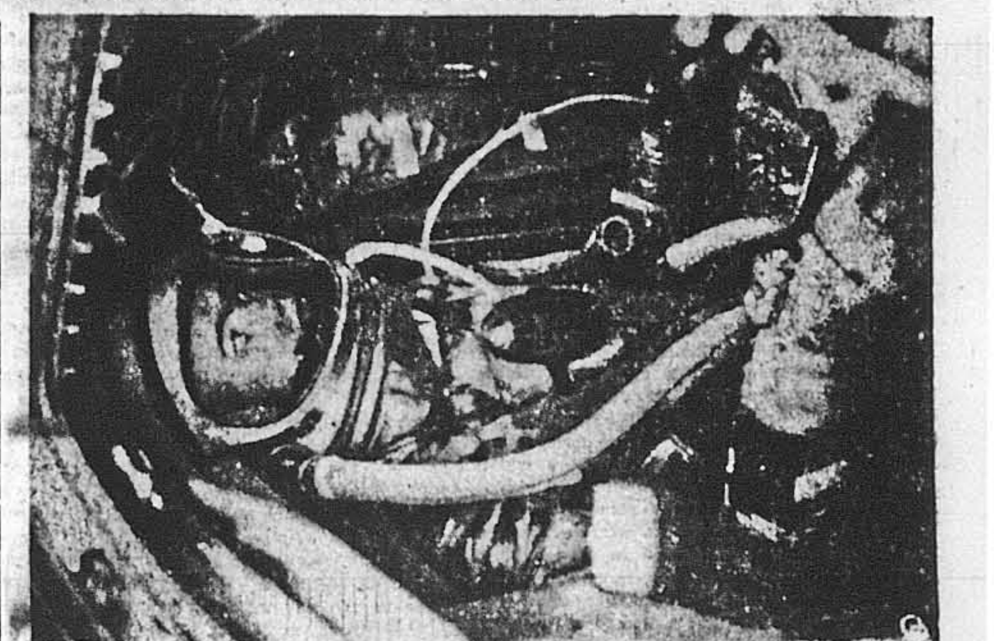
● **Оперетку** „Май фер леді" будуть виставляти в Бродвей Театрі" до 7-го липня цього року, і тоді вона здобуде рекордове число вистав — 2,621. Її почали виставляти в березні 1956-го року. Попередню рекордову оперетку „Оклагома" виставляли 2,212 разів, а „Лайф від фадер — 3,224 рази, „Табако Ровд" — 3,182 рази.

● **Сенатор - демократ** з Арізони Карл Гейден, який очолює Сенатську Комісію Видатків, підтримав летунство в домаганні дол. 491-го мільйона на продукцію нових далекосяжних бомбовиків типу РС-70, які давніше називалися В-70. Підтримка цього сенатора проєкту летунства запевнює те, що Конґрес ухвалить цю пропозицію, хоч уряд є проти неї.

АСТРОНАВТ КАРПЕНТЕР ЗАКІНЧИВ ЩАСЛИВО СВІЙ ТРИКРАТНИЙ ЛЕТ ДОВКОЛА ЗЕМЛІ

Закінчення лету відбулося в драматичних обставинах: „Аврора 7" сіла на воді на 250 миль від визначеної цілі і Карпентер перебув три години серед моря, втративши на 35 хвилин зв'язок із стежними стаціями

Кейп Канаверал, Флорида. — Астронавт командор Скотт Карпентер 24-го травня облетів тричі Землю в кабіні „Аврора 7" і щасливо закінчив свій лет, який під час осідання на океані мав драматичне напруження, бо мільйон глядачів, а також і Космічна Адміністрація не мали від нього жадної вістки, і ніхто не знав, що з ним сталося впродовж 35 мінут від 1:41 по полудні до 2:16 по полудні. На океані чекали 20 кораблів і понад Атлантиком кружляли 70 літаків, які мали зловити астронавта Карпентера в повітрі або витягнути з води. Але кабіна впала у воду на 250 миль від того місця, яке передбачали фахівці. Кабіна впала у воду недалеко острова Анеґара, 135 миль на північний схід від Порто Ріко, і там астронавт Карпентер виліз із неї та плавав по воді в рятунковому поясі. Літаки й кораблі почали розшуки за кабіною. І вкінці вдалося побачити її летунам із бомбовика. Ще перед тим цей бомбовик зловив був сиґнал від Карпентера. О год. 2:45 по полудні фахівці з літака спустили на воду великий рятунковий пояс, який прив'язали до рятункового човна Карпентера, щоб він не пірнув у воду. Вони спустили Карпентерові радіовий надавчий апарат. З літаконосця „Інтрепід" вилетіли гелікоптери, з яких з парашутами спустилися на воду два водолази, які допомогли астронавтові вигідніше влаштуватися на рятунковому поясі. О год. 4:30 астронавта взяли на гелікоптер. Це сталося 2 години і 49 мінут після того, як Карпентер о под. 1:41 по пол. впав у воду. О год. 5:55 по полудні Карпентер був вже на літаконосці. Карпентер виглядав втомлений, але заявив, що почувається добре і був у веселому настрої. У вечері астронавта перевезли на острів Ґренд Тюрк, де він має перебути 48 годин та буде переходити різні лікарські оглядини. Астронавт не відчував морської недуги. В неділю Карпентер має бути вже на Флориді на базі Канаверал. Вся країна і цілий вільний світ щасливо відітхнули, коли довідалися, що Карпентер здоровий вернувся з лету довкола Землі. Конґрес перервав працю, і його повідомили, що Карпентер щасливо відбув заплянований лет по Космосі. На залізничій стації Ґренд Сентрал в Ню Йорку 7.000 осіб мовчки слідкували на великому екрані за телевізійними передачами про лет Карпентера. Вони радісно відітхнули, коли почули, що астронавт здоровий знаходиться в рятунковому човні. Президент Кеннеді сказав, що щасливий лет Карпентера з цим драматичним випадком при його посіданні на воді „додає цілому народові віри у всіх нас". Президент вислав Карпентерові за допомогою радіофону щирі ґратуляції, коли астронавт був вже на літаконосці „Інтрепід". Президент уповажнив Крайову Аеронавтичну і Космічну Адміністрацію відзначити командора Карпентера Золотою Медалею за визначну службу. Президент сказав: „Увесь американський нарід є вдячний Карпентерові і всім тим, що допомогли йому. Зручність і ініціятива тих всіх, які брали участь в рятунковій акції, разом із відвагою командора Карпентера додають відваги нам всім". Президент заявив астронавтові, що він радо побачив би його у Вашинґтоні в Білому Домі. Карпентер подякував Президентові за запрошення, з якого скористає. Президент у вільних хвилинах від обов'язкової праці слідкував на телевізії за летом астронавта. Карпентер оправдувався перед Президентом, що кінець його лету не був такий, як плянувалося. Але Президент сказав на це: „Ми всі є горді, що так те все скінчилося". Цілий вільний світ радіє з успіху американського астронавта. Лондонські телевізійні стації передавали авдиції разом із американськими про лет Карпентера. Тільки країни комуністичного бльоку зіґнорували лет американського астронавта, а деякі поменшували значення цього нового успіху ЗДА. Московське радіо і пресова аґенція ТАСС подали коротку вістку про лет, в якій підкреслили, що американець впав у воду на 250 миль від місця призначення. Кубинське націоналізоване радіо зменшувало значення цього лету. У Швеції, Німеччині, Франції, Еспанії та в інших вільних країнах населення з радістю прийняло вістку про щасливий лет Карпентера. Канадійський прем'єр Джан Діфенбейкер вислав ґратуляційну депешу президентові Кеннеді. Овацийно вітали вістку про новий американський успіх і в країнах Латинської Америки.

Американський астронавт Малком Скотт Карпентер на своєму кріслі всередині кабіни „Аврора 7", перед її випущенням з ракетної бази в Кейп Канаверал.

ЗДА Й СССР ПОГОДИЛИСЬ ЩОДО ЗАСУДУ ВОЄННОЇ ПРОПАҐАНДИ

Женева. — Голова американської делеґації на 17-членній конференції міжнародного роззброєння Артур Дін повідомив її учасників в минулий четвер 24 травня ц.р., що американська й совєтська делеґації погодились у „приватних" розмовах, щоб спільно пред'явити конференції проєкт декларації, яка засуджує воєнну пропаґанду та закликає до протидіяння їй. Артур Дін підкреслив, що та декларація не забороняє вести пропаґанди, бо воно перечило б засадничому праву свободи слова і друку у вільних країнах, а тільки заохочує до ведення контрпропаґанди проти нацьковування до війни. Артур Дін поінформував, що він і совєтський делеґат Валеріян Зорін тим часом передали текст проєкту, на який вони погодились, на затвердження своїх урядів. За газетними інформаціями — на тій „приватній" розмові між двома делеґатами ЗДА й СССР обговорено теж справу протидіяння небезпеці вибуху війни внаслідку „випадку" та справу протидіяння поширенню атомової зброї на країни, що її тепер ще не мають. В цих справах ЗДА й СССР мають прийти із спільними внесками на пленум конференції і цим закінчити довгі безплідні спори довкола цих двох проблем. ЗДА й СССР погодились, що вони не будуть сприяти ніяким чином до поширення атомової зброї між країнами, що тієї зброї не мають, та що в інтересі миру не лежить побільшення „клюбу атомових держав". Однак конструктивну й примирливу заяву Артура Діна негайно обезцінив Валеріян Зорін, який у своєму виступі зараз після Артура Діна знову гостро атакував американський плян роззброєння. Він твердив, що совєтський плян, який передбачує скасування зараз у першій стадії роззброєння всіх засобів перевоження атомової зброї та всіх закордонних баз, як теж усіх запасів атомової зброї, куди кращий, як американський плян, який поручає тільки „незначне" зредукування засобів транспортації атомової зброї і зберігає закордонні бази. Валеріян Зорін знову дав пізнати, що Москву найбільше болить проблема американських заморських баз та що фактичною ціллю всіх заходів Москви на тій конференції розззброєння є добитися скасування тих баз, що є ґарантією вільного світу проти совєтської аґресії.

В Йонґставні відбувається виставка Якова Гніздовського

Янґставн, Огайо. — В місцевому Інституті Американського Мистецтва ім. Батлера відбувається від дня 13 травня ц. р., виставка графічних праць й акварель відомого українського мистця із Ню Йорку Якова Гніздовського. Виставка охоплює 12 рисунків, три акварелі, один олійний образ й один дереворит. Триватиме вона до 27 травня ц. р. Виставка зустрілася з дуже прихильною оцінкою мистецької критики. Місцевий часопис „Янґставн Віндікатор" надрукував рецензію із цієї виставки, в якій підкреслений унікальний стиль українського мистця. Рецензія ілюстрована рисунком Я. Гніздовського п. н. „Вівця".

У СВІТІ

● **Югославський президент Тіто** поїде в найближчому місяці до Совєтського Союзу з першими відвідинами від 1956 року. Ця подорож була наслідком минуломісячної візити совєтського міністра закордонних справ Андрея Громика в Югославії. Він запросив в імені Хрущова Тіта перевести літні ферії в СССР, мабуть на Криму.

● **До Об'єднаних Націй** прийшло зголошення від організації американських квекрів, що вона призначає один мільйон долярів на здійснення програми репатріяції 300.000 альжирсько - арабських втікачів з Марокка й Тунісу назад до Альжиру.

● **Колишній французький прем'єр** П'єр Пфлімлен, який був міністром в теперішньому уряді Жоржа Помпіду та виступив з нього на знак протесту проти поглядів президента де Ґолля на справу політичної єдности Европи, все ж відвідав названого прем'єра, щоб заманіфестувати, що його партія Народних республіканців не буде вести кампанії проти теперішнього режиму у Франції.

● **Соціялістична Партія праці в Англії** віддавна мала клопіт з трьома своїми видатними членами: філософом лордом Бертрандом Расселем, лордом Чорлі і деканом Дж. Л. Коллінсом. Тепер ці три англійські фанатичні пацифісти, які очолюють Британський Комітет миру, підписали заклик з підтримкою для т. зв. Світового конґресу для загального роззброєння і миру, що його скликують російські большевики до Москви, та заповіли свою участь у тому комуністичному збіговищі. Провід названої політичної партії хотів розмовитись з тими своїми членами на цю тему, але лорд Рассел заявив, що лист від партійної управи до нього був „імпертинентський" і він відмовився від зустрічі. Його, мабуть, викинуть з партії.

● **Ген. Карльос П. Ромульо,** колишній філіппінський амбасадор у Вашинґтоні й кол. президент Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй, став — на бажання філіппінського президента Мацапаґаля, президентом університету в Манілі, з місією очистити університет з комуністичних впливів.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

Черговий успіх ЗДА

Переведений в четвер 24-го травня цього року американським астронавтом Малколмом Скоттом Карпентером трикратний лет в орбіті навколо Землі є, після лету полковника Гленна в дні 20-го лютого ц. р., черговим успіхом ЗДА в завоюванні космічних просторів. Як і лет полковника Гленна, лет командора Карпентера відбувся на очах усього світу. За стартом ракети „Атлас", з допомогою якої була випущена кабіна „Аврора 7" з Карпентером, за летом цієї кабіни навколо Землі і звідомленнями з неї стежили тисячі й мільйони людей або безпосередньо, або з допомогою телевізійних апаратів. Ні один момент із цього успішного лету не був засекречений так, як це було майже з цілим перебігом космічних летів Гагаріна і Тітова.

Не зважаючи на те, що лет командора Карпентера відбувався по тому ж шляху і в тому ж простірному й часовому засягу, що й лет полковника Гленна, вжита в теперішньому леті космічна кабіна, що їй дано назву „Аврора 7", була набагато досконалішою від кабіни „Свобода 7", якою летів Гленн. Уся конструкція „Аврори 7", усі влаштування і заінстальовані в ній апарати були доведені до щонайбільшої перфекції, і з цього погляду ця кабіна є справжнім чудом модерної техніки. Так само не тільки різнородними, але й дуже скомплікованими були в порівнянні до завдань полковника Гленна завдання командора Карпентера. Як доводять подавані ним звідомлення, він мусів не тільки стежити пильно й безупинно за діянням усієї апаратури в кабіні „Аврора 7", за всім, із чим зустрічався під час свого лету космічними просторами, але й безпосередньо керувати кабіною, спрямовуючи її лет у визначеному напрямку. Крім того, командор Карпентер був зобов'язаний нотувати і передавати всі інформації про те, як почуває себе і як реагує людина, перебуваючи в стані невагомости під час космічного лету. З усіх тих причин успіх командора Карпентера та здобуті ним інформації і досвід є черговим милевим кроком ЗДА у підготові дальших космічних летів, особливо ж таких, як подорожі космічних екіпажів із людською залогою на Місяць та інші плянети.

Ще треба підкреслити, що лет Карпентера, як і лет Гленна, відбувався із дотримуванням усіх засобів обережности, в найбільш сприятливих умовах погоди. З найбільшою увагою перевірено всі можливі недоліки в конструкції ракети і кабіни, і саме тому лет Карпентера відкладали чотири рази, аж поки не було певности, що все діє перфектно.

Переведений командором Карпентером новий космічний експеримент ЗДА важливий також і своєю людською сторінкою. Для ролі астронавта і потім для здійснення лету Карпентер був обраний із власної волі, у повній свідомости не тільки завдань, але й наслідків, що йому загрожували. Як і Гленн, командор Карпентер проявив не тільки мужню певність щодо своїх здібностей і успіху, але й глибоку віру в Бога, значить у те, що намагався заперечити, а то й ображувати совєтський космонавт-робот Герман Тітов. Перед стартом Карпентер підкреслив із притиском, що віра в Бога допомогла йому не тільки в підготові до життя взагалі, але зокрема в тому, що вона мала великий вплив на його підготову до космічного лету. Такою ж самою вірою і певністю, як Малколм Скотт Карпентер, батько чотирьох дітей, сповнені були і його 33-літня дружина Рені, і його мати Флоренція, які, усвідомлюючи всі небезпеки, що чекали їх чоловіка і сина в космосі, заявили, що він добре підготований до свого завдання і вповні свідомий того, що робить. Сам же Карпентер заявив, що він готовий віддати своє життя у виконанні поставлених йому американською нацією завдань і цілей. В цьому як Гленн, так і Карпентер заблистіли високими прикметами американського патріотизму та героїзму.

Помилування Саляна

Минулої середи сталася в Парижі подія, яка може мати поважні наслідки на дальший хід подій у Франції й Альжирі, що переживають важку психологічну кризу. Після однотижневого судового процесу проти генерала Рауля Саляна, головного команданта підпільно - революційної Таємної Військової Організації правих екстремістів - терористів, засуджено його на досмертну в'язницю. Коли взяти на увагу, що Саляна судили вже раз заочно за участь у збройному бунті в Альжирі проти режиму президента Шарля де Голя й засудили на смерть, і що кілька тижнів тому також на смерть засуджено заступника Саляна на його пості в отій терористичній організації, генерала Едмонда Жуго, то теперішній засуд Саляна тільки на в'язницю, хай і досмертну, цілком нелогічний. За газетними вістками, ніхто у Франції, включно з самим підсудним і його оборонцями, не сумнівався, що трибунал, який складався з чотирьох видатних правників і трьох генералів, засудить Саляна на смерть, і що йтиме тільки про те, чи де Голь помилує його, чи накаже розстріляти, як керівника злочинної акції терористів, внаслідок якої згинуло вже коло 6.000 невинних осіб, в тому числі багато жінок і дітей. Сам голова судового трибуналу був такий збентежений, що відчитав тільки мотиви засуду, але забув проголосити засуд.

Очевидно, що тут не може бути мови про якусь кровожадність, про почуття помсти чи, по протилежному боці, про почуття симпатії й милосердя. Справа виключно в аспекті справедливости і політики. Помилування генерала Саляна його суддями викликає підозру, що вони не тільки брали під увагу блискучу військову кар'єру того старшини, що займав найвищі командні становища і має найвищі військові відзначення, але й керувались деяким сантиментом до тих своїх земляків - фанатиків, які воюють терором супроти чужих і своїх — в ім'я величі Франції. Можливо, що судді не хотіли засуджувати на смерть людини, яка дійсно спричинилась рішально до того, що 1-го червня 1958-го року генерал де Голь вернувся до влади. Можливо й те, що на суддів таки зробив враження аргумент оборонця, що Рауль Салян зазнав глибокого душевного потрясення, коли бачив, як де Голь, в якого він вірив, як у непохитного оборонця „Французького Альжиру", щораз далі поступався вимогам мусульмансько - альжирських самостійників, аж — погодився на „мусульманський Альжир", хоч і в співпраці з Францією.

Річ тепер у наслідках всього того процесу — політичних і психологічних. Найгірше було б, якби французькі екстремісти в Альжирі добачили в тому помилуванні Саляна доказ м'якости і співчутливости до них самих і їхньої злочинної акції. І навпаки, найкраще було б, якби праві екстремісти добачили в тому акті ласки у відношенні до їхнього лідера — доказ примирливости й тієї національної солідарности, яка вимагає водночас здисциплінованости та послуху легальній владі. Підпільники з Таємної Військової Організації погрожували, що в разі засудження на смерть генерала Саляна і виконання засуду — вони відповідять війною проти режиму та його альжирської політики — на життя і смерть. Може так і сталося б — а може навпаки, рішучість і суворість суду і влади протверезили б сліпих фанатиків. У таких складних історичних відносинах ніколи не можна з певністю передбачити, котра тактика принесе кращі висліди. Якщо цей присуд послабить престиж президента де Голя і підсилить терор в Альжирі, то судді погано прислужились Франції. Коли ж вони знайдуть послух у терористів, як голос лагідного переконування, то історія Франції прославлятиме їх за їх поміркованість. Інтерес вільного світу вимагає, щоб чимскорше скінчився теперішній період заколоту у французьких душах і умах.

М. Чировський

НА ВНУТРІШНЬОМУ І ЗОВНІШНЬОМУ РИНКАХ ЗДА

Непевність положення на внутрішньому й зовнішньому ринках ЗДА триває, і погляди на ситуацію чергуються від дуже оптимістичних, мовляв, американська економіка в новому розгоні, до песимістичних.

Коли йде, зокрема, про внутрішній ринок, то справи виглядають так, що наростаюча промислова і торговельна активність народного господарства в поодиноких його ділянках все ж таки ще не переконала підприємців і капіталовласників; їхнє довір'я до ринкових процесів не то не утвердилося, але останнього тижня навіть захиталось. Нестійке положення на біржі, зокрема в ділянці акційних операцій, непослідовна політика уряду, проблематичність розвитку міжнародного ринку, а передусім труднощі у взаєминах між економікою Америки і економікою Европейської Господарської Спільноти, — все це ніяк не причиняється до устійнення оптимізму серед фінансистів та підприємців.

Загальний індекс господарсько - ринкової активности ще значно нижчий, як був місяць тому. Зокрема ще панує застій у виробництві сталі і електричної енергії. Одначе, продажевий волюмен роздрібної торгівлі від травня 1961-го року збільшився майже на 10%. Продаж автомашин переходить найбільш оптимістичні сподівання. В автовій бранжі квітень місяць один із найбільш успішних за останні роки, беручи під увагу, розуміється, сезонові коливання в торгівлі. Поліпшення позначується і на ринку праці, хоч все ще існує проблема безробіття. Будівельна промисловість не виявляє спеціяльної сили, але є сподівання, що вона не причиниться до погіршення економічного положення.

Для консервативно думаючого громадянина тривожним є факт постійного зростання федеральних видатків, внаслідок чого поглиблюється федеральний бюджетовий дефіцит. Господарський весняний impas глибоко затривожив був урядові кола, і тому Конґрес ухвалив для Президента повновласть обнизити деякі податки на 5% у випадку навороту до нової ринкової знижки.

Здається, наростають нові труднощі з робітничими платнями. По великій бурі у зв'язку з політикою цін у сталеварній промисловості, президент Кеннеді остаточно заявив, що федеральний уряд стоятиме осторонь і не впливатиме рішально на ціни та колективні договори між працедавцями і робітниками. Одночасно уряд опрацьовує т. зв. „напрямні лінії для платнично - цінової політики". Оці напрямні не матимуть зобов'язуючого характеру, а служитимуть тільки як поради і орієнтаційні точки. І от уже провідники організованого робітництва знову намагаються піднести платні, щоб вирівняти їх із збільшеними коштами прожитку, поки ще оці „напрямні" не стали дійсністю.

А ціни на сталь, що їх продуценти намагалися були піднести, тим часом спадають, зокрема на деякі специфікації і ґатунку сталі. Можливо тому, що спадають ціни й на імпортовану сталь.

Треба підкреслити, що у змаґові за раціональне фінансування народного господарства уряд досліджує вияви нечесної політики у т. зв. взаємних інвестиційних фондах. Мабуть незабаром новий закон реґулюватиме цю ділянку акційних операцій.

Отже, коли положення на внутрішньому ринку має мішаний характер — одні господарські ділянки в рості, а другі в impasі, — на зовнішньому ринку проблеми накопичуються. І так, надвишка експорту супроти імпорту — знова впала із 5.1 до 4.5 більйона долярів, і експорт далі обнижується, а імпорт зростає. І хоч редукція у короткотермінових кредитах, уділюваних чужим країнам фінансовими інституціями, поправила дещо дефіцит міжнародного платничого балянсу ЗДА, все ж таки наростаючі американські приватні інвестиції закордоном погіршують положення на далеку мету. Американські компанії продовжують вкладати свої капітали в чужих країнах з огляду на високу зисковність таких операцій. В 1961-му році американські інвестиції закордоном принесли $2.65 більйона в дивідендах і зисках. Уряд ЗДА намагається знайти успішний спосіб оподаткування цих зисків із міжнародних інвестицій і операцій приватного капіталу.

Також з Европейською Господарською Спільнотою має труднощі не тільки Англія, але й Америка. Між іншим, надії на прийняття Англії до ЕГС щораз зменшуються внаслідок спротиву Парижу-Бонну. І це суперечить американським плянам, бо саме уряд ЗДА постійно форсував думку щодо членства Великобританії в ЕГС'і. Та й внутрішня британська опозиція до ЕГС'и щораз більше зростає. А держави Британського Коммонвелту не тільки противляться вступленню Англії до ЕГС'и, але й ставляться з щораз більшою ворожістю до З'єдинених Держав, які, так би мовити, заохочують Англію увійти до Европейської Господарської Спільноти. Крім того, Америка старається забезпечити свої інтереси на ринках ЕГС'и, зокрема свого сільськогосподарського експорту, і цим несамохіть підкопує інтереси держав Коммонвелту на англійських ринках. І, нарешті, сільськогосподарські вироби ЗДА безпосередньо конкурують з виробами Австралії, Нової Зеляндії та інших країн. Тим то згадані вже антиамериканські настрої в цих країнах можуть мати некорисний вплив на політичні заходи в боротьбі проти комунізму у Південно - Східній Азії.

Рівночасно зростаюча продуктивність сільського господарства деяких країн ЕГС'и, передусім Франції, обмежує можливості американського експорту до Західньої Европи.

Василь Витвицький

М. ЛИСЕНКО В АМЕРИКАНСЬКІЙ МУЗИКОЗНАВЧІЙ ЛІТЕРАТУРІ

Статті та згадки про Миколу Лисенка не раз подибуємо в американській музикознавчій літературі. Одною з ранніх була згадка про Лисенка як оперового композитора у Словнику - Каталозі опер і оперет Джана Товерса, виданому 1910-го року, тобто ще за життя нашого композитора. Автор Словника користався з німецького джерела і деякі назви Лисенкових опер подав у німецькій мові. З цим і вийшло непорозуміння, бо оперу „Різдвяна ніч" подано два рази у двох різних місцях, раз по-українськи (англійською абеткою), другий раз по-німецьки.

Транслітерація імени Лисенка появляється в американських музикознавчих працях у трьох різних видах: Lissenko, Lisenko, Lysenko.

В Енциклопедії імен (Ню Йорк, 1954, том 2) подано підряд усі три види транслітерацій, ще й із зазначенням наголосу на першому складі. У більшості праць ім'я нашого композитора подане так: Lissenko (Lysenko).

Місце народження композитора, село Гриньки на Полтавщині, транслітеровано за російською вимовою, подекуди в перекрученому вигляді — Ґріньки, Ґрільки, Ґрінські. Такі назви Гриньок подибуємо, зрештою, і в деяких европейських музичних енциклопедіях. Наприклад, у відомому німецькому музичному лексиконі Рімана подано „Ґріньkі", а в італійській енциклопедії Рікорді — „Ґрінскі".

Щодо розміру згадок і статтей, присвячених Лисенкові, то маємо досить широку скалю — від коротких бібліографічних даних, наприклад, в Енциклопедії Опери Давида Ювіна на стор. 184, до статтей на цілу шпальту, як у Біографічному Словнику Бейкера, виданому 1955-го року в Ню Йорку.

Зміст статтей і вибір інформацій про Лисенка вирішує характер і спрямування кожної праці. Так, у музичних енциклопедіях знаходимо звичайно короткі дані з життя композитора, згадки про його збирацьку і дослідну працю над українськими народними піснями, подекуди (Бейкер, Томпсон) згадано назви його праць про думи з репертуару Остапа Вересая і про українські народні інструменти. Врешті, залежно від місця, знаходимо більші чи менші дані про твори Лисенка з поділом на окремі ділянки.

Щодо національности композитора допущено багато неточностей. Деякі автори подають Лисенка просто як російського композитора (Пратт у своїй Музичній Енциклопедії з 1923-го року, як і в Історії музики з 1935-го року). Інші вживають слів „російський" і „український" як синонімів (Музична Енциклопедія Томпсона, вид. 1958-го року). До такого трактування немало причинилися праці російських авторів, як книжка А. Водарської - Ширяєв „Російські композитори і музики", видана англійською мовою в Ню Йорку 1940-го року. У цій книжці Лисенко поданий як російський композитор, хоч, коли мова про його етнографічну й композиторську працю, то говориться про „українські пісні", „пісні України" тощо.

Виразно підкреслено українську національність М. Лисенка у таких поважних американських працях, як Енциклопедія Музики і Музик Мекміллена та в згаданому Біографічному Словнику Бейкера. Варто згадати, що в европейській музикознавчій літературі останніх часів здебільшого немає непорозуміння щодо національности Лисенка. Найповажніші репрезентативні музичні енциклопедії, а саме німецька Гуґо Рімана (12-те видання з 1961 року), французька за редакцією Ф. Мішеля, як також біографічний словник Лярусс з 1957-го року, італійська енциклопедія Рікорді з 1959-го року, еспанська Лябор (1954), також еспанський біографічний словник за ред. Матас (1956) — кожна з цих праць подає виразно при імені Миколи Лисенка — „український композитор".

З американських праць вирізняється повнотою і точністю інформацій про Лисенка біографічний словник Бейкера. Цю працю недарма уважають у музичнім світі за одну з найкращих у ділянці музичної біографії. Стаття про М. Лисенка досить велика: 64 рядки. Для порівняння згадаємо, що славному колись польському скрипалеві і композиторові Карлові Ліпінському приділено всього 19 рядків. З біографії нашого композитора згадано цілий ряд фактів: про його походження з заможної родини землевласників про вплив українських народних пісень на молодого Лисенка, внаслідок якого він і став згодом українським „національним композитором", про його студії в Ляйпціґу, про видання збірника народних пісень, про святкування 35-ліття композиторської праці тощо. Список творів досить повний, хоч не бракує й неточностей. Так, з фортепіянових творів подано тільки дві рапсодії, зате зовсім немає згадки про численні фортепіянові твори інших форм (соната, сюїта, ноктюрни і ін.). При обговоренні фольклористичної праці Лисенка виразно говориться про його погляди на різниці між російськими й українськими народними піснями. Підкреслено, що „в своїй оригінальній творчості Лисенко задеклярував себе як гарячий український націоналіст".

На окрему увагу заслуговує ще велика дев'ятитомова музична енциклопедія Грова. Це енциклопедія англійська, але вона була обрахована також і на американських читачів, як про це виразно сказано вже у першому виданні з 1879 р. Між її співробітниками є й американські музикознавці, а її наклад, призначений для Америки, друкується в Ню Йорку.

Стаття про Миколу Лисенка велика — ціла сторінка й кільканадцять рядків наступної. Правда, вона не вільна від помилок. На початку знову ж подано „російський композитор" у розумінні державної приналежности. Гриньки вийшли знову „Ґрінскі". У списку хорових творів подано тільки „Заповіт", а пропущено всі три кантати. Подано й одну подробицю, що їй у праці енциклопедичного характеру ніяк не місце: це — неприхильний відзив про оперу „Тарас Бульба", що його записав був у своїх споминах відомий російський композитор і колишній учитель Лисенка Н. Римський - Корсаков.

Не зважаючи на ці хиби, стаття про Лисенка в Енциклопедії Грова написана не тільки із знанням і зрозумінням умов, у яких Лисенко працював, але з виразною прихильністю для нашого композитора. Автор статті М. Монтеґю-Натан, англійський музикознавець старшого покоління, має за собою кілька монографій про російську музику. Він був учнем німецького педагога і композитора Кнорра, який деякий час перебував в Україні і написав оркестровий твір на тему української народної пісні та цикл „Українські любовні пісні" для вокального квартету з фортепіяном. Можливо саме його вплив відбився на підході й увазі Монтеґю-Натана до Лисенка.

Даючи загальну характеристику Лисенка, автор називає його „українським героєм" і пише: „Він був патріотом, який терпів і постійно протестував проти поневолення музики, мистецтва, літератури й мови своєї країни царською владою. Він чимало причинився до увіковічнення пам'яті поета - мученика Шевченка, до поем якого писав музику". В іншому місці згадано про спротив М. Лисенка „русифікації". Автор статті не поминув факту, що Російське Музичне Товариство довгі десятиліття іґнорувало музику Лисенка, і навіть київський відділ цього Т-ва поставився до Лисенка так, ніби його ніколи не було. „Така поведінка — пише автор — тим дивніша, коли взяти до уваги загальну пошану для композитора в усіх частинах України". Подібно, як у біографічному словнику Бейкера, в Енциклопедії Грова наведено погляди Лисенка на різницю між російською і українською народною музикою, при чому зазначено, що Лисенко завважував панівну в українській народній пісні хроматику, тоді як в російській дотримана строга діятоніка. Монтеґю-Натан навів думку одного з критиків на тему двох опер, написаних на той самий сюжет з твору Гоголя („Різдвяна ніч" Лисенка і „Черевички" Чайковського), кажучи, що музична характеристика Оксани у Лисенка ближча до Гоголевої Оксани, ніж у Чайковського.

В Енциклопедії Грова ім'я М. Лисенка згадане при кількох інших гаслах. Під іменем композитора і диригента О. Горілого (Горєлова) згадано про кантату, що її він написав на честь „українського композитора Лисенка". Згадано Лисенка також при іменах композиторів Бориса Лятошинського і Лева Ревуцького, при яких мова про редакційну працю над оперою „Тарас Бульба".

Назагал статті і відзиви про Миколу Лисенка в американській музикознавчій літературі досить численні і — здебільшого — об'єктивні. Їх ми подибуємо в музичних енциклопедіях, біографічних словниках, підручниках історії музики і в спеціяльних працях, присвячених опері. Коли йде про точність інформації і характеристику творчости і значення Лисенка, то першенство треба віддати Біографічному Словникові Бейкера.

На закінчення цього огляду подаємо в хронологічному порядку згадані вгорі англомовні праці з місцем і датою їх публікації:

Towers, John: Dictionary-Catalogue of Operas and Operettas, Morgantown, 1910.
Pratt, W. S.: The New Encyclopedia of Music and Musicians, New York, 1924.
Pratt, W. S.: The History of Music, New York, 1935.
Macmillan Encyclopedia of Music and Musicians, New York, 1938.
Vodarsky - Shiraeff, Alexandria: Russian Composers and Musicians, New York, 1940.
New Century Cyclopedia of Names, New York, 1954.
Ewen, David; Encyclopedia of the Opera, New York, 1955.
Thompson, Oscar; The International Cyclopedia of Music and Musicians, New York, 1958.
Baker's Biographical Dictionary of Musicians; New York, 1958.
Grove's Dictionary of Music and Musicians, London-New York, 1959.

Марія Лівицька

ТАРНІВСЬКИЙ ПОЛОН

(Уривок із споминів)

(3)

З тяжким почуттям згадую наше трагічне минуле. Вже сорок два роки минає від часу болючої поразки наших визвольних змагань. І хоч на всяких річницях, академіях і національних святах звеличується і прославляється наші історичні дати та героїв нашої визвольної боротьби, — час робить своє. Ті події й ті постаті стають, нехай леґендарними і героїчними, але нереальними і далекими. А для нас, учасників тих подій, хочеться затримати все те живим і яскравим, навіть в усіх щоденних життьових подробицях. Хочеться зафіксувати те все на папері для внуків, для правнуків, своїх і чужих.

Згадується, як велика громада українських патріотів та українське військо, що мусіло скласти зброю внаслідок несприятливих умов, залишали рідну землю, рідні хати з родинами. Виходили на чужину з нездійсненими мріями, із спогадами про щасливе дитинство. Ставали на чужу землю, як непотрібні й немилі зайди.

Пригадую свій настрій. Це було якесь притуплення. Не хотілося вірити, що придушила нас жорстока дійсність, що вже нема повороту до минулого, в якому було так багато гарного, а одночасно й прикрого і навіть трагічного. Опам'яталась я трохи тільки тоді, коли ми опинилися вже в Тарнові.

Всім відомо, що після остаточної перемоги большевиків у 1920-му році наші військові частини були інтерновані польською владою і розміщені по різних таборах. Для цивільної людности з державним апаратом призначено місто Тарнів. При евакуації Кам'янця урядовці, так само як і інші втікачі, знали, що державна скарбниця скоро буде вичерпана і що на реґулярне виплачування платень великої надії нема. Хто хотів залишитись при Уряді мусів більше покладатися на власні сили. Тим, що виявляли бажання повернутись додому, Уряд видавав допомогу. Проте, бажаючих повернутись у большевицьке пекло було дуже мало. До Тарнова переїхало дуже багато не тільки цивільних, але й військових осіб.

Увесь державний апарат з невеликою кількістю урядовців розмістили в двох готелях „Золінґер" і „Брістоль".

Для мого чоловіка, Андрія Лівицького, з родиною дали приміщення в готелі „Брістоль". Головного Отамана з родиною примістили на приватному помешканні.

Спочатку в готелі був страшний гамір. Після тяжких евакуаційних переживань люди не могли панувати над своїми нервами, не могли таїти в собі всього, що наболіло в серці. Збирались громадами по коридорах вдень і вночі, ділились враженнями, оповідали свої переживання, свої пригоди часом з досить фантастичним змістом. Цей гомін не давав спокою вночі, шарпав донестями зболілі нерви.

За лаштунками Державного Центру відбувалися постійні наради міністрів з Симоном Васильовичем. За деякий час утворився передпарлямент, Рада Республіки, в яку увійшли представники всіх партій, що тоді існували. На засіданнях члени Ради Республіки обговорювали трагічну ситуацію і міркували, що робити далі. Виявилось багато опозиціонерів, які в гострій формі критикували Уряд і Головного Отамана. Найнахабнішим виступом у Раді Республіки був виступ Миколи Шаповала з обвинуваченнями за поразку в визвольній боротьбі. Це був той самий Микола Шаповал, який пізніше грав невиразну ролю в історії смерти Головного Отамана в Парижі. До опозиції належали гетьманці і частина соціялістів, есери й есдеки. Ще навесні 1920-го року соціялісти віддали анатемі Уряд УНР і почали виїздити закордон слідком за Володимиром Винниченком, який ще в 1919-му році, в найкритичніший момент нашої боротьби, покинув Директорію та Уряд і подався на чужину, де скритикував і зганьбив усе те, в чому сам відігравав одну з найчільніших роль.

Проте, опозиція, хоч і зчиняла крик та галас, не мала симпатій серед ширшого громадянства, і тому, коли Головний Отаман врешті виступив з промовою в Раді Республіки, то мав великий успіх. Ми з чоловіком усі ці події дуже глибоко переживали.

Поза політикою життя поселенців у Тарнові почало набирати більш - менш усталених форм. Енерґійніші одиниці шукали можливостей надати цьому життю культурного змісту. Спочатку у великій залі готелю сходились люди просто для обміну думок. Потім почали творитися різні гуртки, почали відправлятись Служби Божі та відбуватись доповіді наших учених і визначних громадян. З доповідачів найцікавішим був Андрій Ніковський, який виголошував реферати на літературні теми. Пригадую один з тих рефератів — „Ізольда Білорука" Лесі Українки, — який зібрав величезну кількість людей. Заля була переповнена, люди сиділи на підвіконнях, стояли в проходах. Але Ніковський недовго жив у Тарнові і скоро здивував усіх своїм поворотом до большевиків.

Звичайно, як скрізь, де скупчуються українці, зорганізувався хор, в якому брала участь вся співуча молодь. Диригентом був проф. Стешко, а пізніше пан Петрівський. Кілька разів на тиждень відбувались співанки.

Святкували річницю проголошення IV Універсалу, Шевченківські роковини. Ці урочистості викликали у мене великий сум. Особливо, коли співали гимн і пісню про журавлів. Згадувались чомусь перші християни в катакомбах, і це викликало у мене глибоке зворушення, а одночасно почуття безнадійности, ніби приречености.

Часом відвідували Тарнів видатні громадяни з інших осередків еміґрації і з-за кордону. Приїздив проф. Роман Смаль - Стоцький, який тоді жив, здається, в Берліні.

Виголошували доповіді і на політичні теми і про наше невідрадне становище. З промовців пригадую міністра жидівських справ, Пінхуса Красного, з яким ми були в приятельських відносинах.

Серед молоді й підлітків не було такого пригноблення, як серед старших громадян. Вони не задумувались над тим, що буде. Молодість брала своє. Вони почали влаштовувати вечірки з танцями, концерти, прогулянки. Навіть старшим громадянам було приємно ходити на ці імпрези, слухати співи та дивитись, як бавиться безжурна молодь.

Жінки утворили дві організації, які ворогували між собою. Ця ворожнеча відштовхнула мене, і я відмовилась від участи в них.

Св. Літургія й Концерт в честь Митрополита Сліпого у Сієтлі, Вашингтон

Здавалося б, що річ звичайна, що і писати про це не потрібно. Але так не є. Подія, що сталася 18 березня ц. р., є важна в житті всіх українців, висунених у північно-західний окрачць Америки, які живуть по обох боках канадійсько - американської границі. Тутешні українці спромоглися відправити св. Літургію у наюбільшій римо-кат. Катедрі св. Якова, де поза місцевими й канадійськими українцями, прибуло не менше 2 000 американців, включно з архієп. Конеллі, котрий сидів при престолі.

Вечером у величавій залі відбувся концерт в честь Митрополита Сліпого, в присутності українських священиків з Канади, місцевих католицьких священиків, сестер, учителів, професорів, студентів. Були присутні і наші українські професори Вашингтонського університету зі своїми родинами і бачив я там професора С. Решетаря, проф. Василя Гришка; оба ці професори є членами місцевої УПЦеркви св. Тройці, був і її предсідатель з дружиною п. М. Демко. Були там члени новозорганізованої українсько - Євангельської громади. Хто ще був? Усі були, але я усіх не знаю, бо сам я не місцевий.

Львину частину праці зробили чи не місцеві американці: Бак Дапцевич, сербин, скликав телефонічно усіх із рим.-кат. церков, щоб явилися на Українську Службу Божу й концерт в честь Митр. Сліпого. Такого ревного працівника для ідеї укр.-кат. церкви годі найти й між нашими. Його мати ходить до православної церкви, він до католицької. Місцевий невеликий Комітет Української Католицької Громади у Сієтлі Пречистої Богоматері Зарваницької з розмислом попросив „Бака" до праці, і він працював.

Звідки тут взялася вищезгадана громада? Розказували мені, що вона постала 3 роки тому із членів, що були разом із місцевою православною церковною громадою св. Тройці. Діяльний організатор, о. Степан Хеховський, парох св. миколаївської укр. кат. церкви із Викторія, В. К., доїжджає раз в місяць і діє. До цієї величавої Служби Божої у св. Якова Катедрі він відправляв лише у невеличкій каплиці при тій же катедрі, до якої з'їжджалися зблизька і здалека 50 українських душ, а до якої долучувалося ще яких 80 американців, що „цікавилися візантійським обрядом". Американцям дуже подобався священний голос, відправа, проповідь, по українськи й по англійськи, і до св. Причастя майже усі приступали — понад 1,000 людей. Це було кульмінаційним пунктом Служби Божої. Коли співали „Святий Боже, Святий кріпкий" наші хрестилися усі, деякі із американців наслідували, більшість не рухала рук. о. Підскальний виголосив проповідь про нашу переслідувану церкву. Св. Служба Божа доходила до кінця, — коли нагло вчинився рух. Отож майже половина людей вийшли з лавок до св. Причастія. Вмить з'явився о. Підскальний з чашою в руках. Архиєпископ Конеллі вівідослав двох священиків до помочі, а відтак прийшло ще двох священиків з чашами. Одні приступали, другі відходили — зо 10 хвилин всі запричастилися.

Після Богослуження був обід для хористів й гостей. Допомагали студентки університету й інші.

Вечером, о год. 8 в Пигот авдиторії, що є частиною університету — в присутності численної публіки, відбувся концерт в честь Митрополита Сліпого.

Якийсь високий поважний професор дбайливо накручував на машині св. Літургію і концерт. Два молоді студенти допомагали йому в цьому. Запитаний мною навіщо йому тих „тенжів", він відповів, що усе це передається по хвилях до Европи, щоб „ваші брати почули, що ми тут про них думаємо".

На сцені появився чепурно убраний в наші національні строї св. Марійський український католицький хор з Ванкуверу, під орудою Михайла С. Пукіша; хор складався з 50 співаків, де переважали жінки. Програма почалася від сліву релігійних пісень, потім композиції до слів Шевченка, народні пісні, а декілька й по англійськи. Усі вони були виконані прекрасно, бо той хор дає щотижневі програми в радіостанції у Ванкувері. Танцюристи танцювали прекрасно.

Промову про Митрополита Сліпого виголосила панна Т. Ковальська, студентка університету.

Довгий концерт закінчив втомлений, але гордий о. Чехівський, дякуючи усім за все. Як один з глядачів в ім'я усіх присутніх на Сл. Божій і Концерті, я дякую хорові з Канади.

Ф. Луців

Загальні Збори Т-ва Унраїнських Інженерів Америки, Відділ у Філядельфії

Загальні збори Т-ва Укр. Інженерів, Відділ у Філядельфії, відбулися 5-го травня у власній домівці. На загальні збори прибув представник Централі інж. - арх. Любомир Калинич. — Збори вибрали президію в складі інж. Володимир Шиприкевич, інж. Олександер Вонторський, та мгр. Михайло Ковальчук.

Іменем управи звітував голова т-ва інж. Я. Цюк. Т-во начисляло 80 членів, з яких 8 прийнято цього року. Управа доложила всіх старань, щоб діяльність т-ва цікавила якнайбільщий круг членства, і в тій цілі уладжено ряд імпрез, а саме: Наукову Конференцію під головуванням проф. д-ра Гнатюка із участю інженерів, які працюють в науковій ділянці. Товариську зустріч членів т-ва зі студентами високих шкіл Філядельфії та околиць. Баль інженерів для ширшого громадянства, на який прибули гості з різних міст Америки та Канади. Два пікніки для членів т-ва та запрошених гостей. 9 ширших сходин для членів із доповіддями на технічні теми.

Видавано бюлетень для членів, в якім інформовано подрібно про діяльність т-ва. Це переважно для членів, які з різних причин не мали змоги брати участи в товариськім житті.

Голова з гордістю ствердив, що членство в звітовому році вирівнало всі свої вкладкові заборгованості з попередніх років та вплатило вже в 58% вкладки на 1962 р.

Управа також не забула за своїх старших віком товаришів інженерів, які не могли виїхати з Німеччини, і вислала їм Різдвяні та Великодні подарунки у формі $10 чеків.

Іменем Контрольної Комісії звітував проф. д-р Гнатюк, який ствердив взірцеве ведення діяльности та книговодства т-ва і просив загальні збори про уділення абсолюторії уступаючій управі. На внесок Номінаційної Комісії вибрано нову управу т-ва, Товариський Суд та Контрольну Комісію в такому складі: голова; д-р інж. Лев Кушнір, члени: інж. Володимир Винницький, інж. Евстахій Филипович, інж. Петро Шиприкевич, інж Борис Захарчук, мгр. економії Михайло Ковальчук і інж. Осип Врублівський. Члени Товариського Суду: інж. Макар Каплистий, інж. Зенон Кохановський, інж. Михайло Караман. Члени Контрольної Комісії: інж. Ярослав Цюк, інж. Степан Хариш і інж. Олександер Вонторський.

При кінці зборів члени попрощали голову т-ва в 1953 р. інж. Павла Дубрівного, який відійшов на емеритуру та від'їздить до іншого міста до родини.

Л. Я.

Книжка французькою мовою про Симона Петлюру

Рада Бібліотеки ім. Симона Петлюри в Парижі повідомляє, що вже вийшла з друку, у Видавництві „Нувель Едісіон Латін" у Парижі, дуже цінна, важлива і потрібна книжка французькою мовою „Вогонь і попіл", французького публіциста Алена Деррош, про Симона Петлюру.

З огляду на важливість появи цієї книжки для української справи, Бібліотека взяла на себе фінансування її видання, за позичені гроші, з надією, що українське громадянство масово підтримає заходи Бібліотеки.

Книжка вже в продажу. Коштує вона у Франції — 7.50 нових франків, а за кордоном — 1.75 амер. дол., з пересилкою, або рівновартість долара в інших країнах.

Замовлення слати на адресу:

Biblioteque Ukrainienne
Symon Petlura, 24, rue de la Glaciere, Paris 13, France

Гроші у Франції на поштове конто Бібліотеки:

Paris c/c 836906
Biblioteque Ukrainienne
Symon Petlura, 24, rue de la Glaciere, Paris 13, France

а з-закордону на ім'я скарбника Бібліотеки п. Івана Гораїна:

I. Horaine, 6, Rue Gustave Rouanet, Paris 18, France

Рада Бібліотеки

Французький уряд засуджує вислід процесу проти генерала Саляна

Париж. — Французький уряд Жоржа Помпіду відбув нараду під проводом президента де Голя, на якій сам де Голь і різні міністри гостро таврували присуд, що його в минулу середу проголосив спеціяльний 7-членний трибунал, який судив голову терористичної Тайної Військової Організації, ґенерала Рауля Саляна. Саляна засуджено не на смерть, як цього загально сподівались в цілій Франції й Альжирі, тільки на досмертню в'язницю. Міністер для справ Альжиру Люї Жокс заявив, що той присуд може завдати „поважний удар" французьким збройним силам, які мають перебороти Тайну Військову Організацію в Альжирі. Крім крайньої правиці — всі кола французького громадянства збентежені й обурені згаданим вислідом процесу проти Саляна. Все ж, збоку альжирських арабів нема одвертої гострої реакції на той засуд. Альжирсько - арабський провід кладе найбільший натиск на те, щоб дійсно 1-го липня, за первісним визначенням, відбувся в Альжирі всенародний плебісцит і щоб таким чином правно - формально встановлено там новий державний статус Альжиру. Справа Саляна це — як заявив один видатний мусульманський діяч — внутрішня справа французів. Помилування судом Саляна переконало тільки альжирських мусульман, що вони мусять самі безпосередньо взятися за ліквідацію французьких терористів. В минулий четвер терористи виконали в місті Альжирі нових 24 атентатів, внаслідку яких згинуло 16 осіб, в тому 13 арабів.

Совєти знову напастують американців на шляхах до Берліну

Берлін. — В минулу середу вперше від довшого часу совєтські вояки знову зупинили американський військовий конвой, зложений із чотирьох вантажних авт і двох „трейлерів" з 26 вояками на автостраді між Західнім Берліном та Західньою Німеччиною. Вони їхали туди у зв'язку з вправами на американських вишкільних полях у Графенвері. Совєтські вояки заявили, що американці не попередили їх про вислання конвою, а американське командування вважає, що воно не має обов'язку попереджувати совєтську командантуру про рухи своїх військ до Берліну чи з Берліну. Щойно після двох гострих американських протестів дозволено тому американському конвоєві продовжувати свою подорож, але зупинено його на 6 годин.

Заарештовано всіх трьох злочинців, які вбили в Ню Йорку двох поліцистів

Ню Йорк. — Поліція заарештувала третього і останнього злочинця Джерома Роземберга, які минулого тижня під час нападу на крамницю вбили були двох поліцистів перед крамницею, яку ці злочинці пограбували і втекли з грішми, коло дол. 4,000. В понеділок поліція заарештувала аж в Шикаґо першого злочинця Антоні Портеллі, який був втік туди. У вівторок вдалося поліції заарештувати злочинця Деллерніно, який заявив, що він був шофером, який відвіз двох інших злочинців в безпечне місце після того, як їм вдалося пограбувати крамничу касу. Деллернію заарештовано в Норвічі в Коннектикат. Розенберг вирішив добровільно зголоситися на поліції після того, як він признався був в редакції щоденника „Дейлі Нюз". Редакція порадила злочинцеві зголоситися в поліції, бо це буде краще для нього під час суду.

Від Президії Об'єднання Українських Письменників „Слово" у справі письменника Теодосія Осьмачки

Минулого року наш відомий і заслужений письменник Теодосій Осьмачка виїхав був у творчу подорож до Европи. Побувавши у Франції, Італії та Югославії він завітав був також до Мюнхену, де мав на меті доглянути за друком своїх перекладів Шекспірових драм, що їх прийняло до друку Українське шекспірівське товариство. Прегарно виданий том Осьмаччиних перекладів трьох Шекспірових п'єс: трагедії „Макбет" й обидвох частин історичної хроніки „Король Генрі IV", у виданні Українського шекспірівського товариства у Німеччині, вийшов з друку щойно цими днями. Але авторові цих знаменитих перекладів не довелося пережити радість догляду за друком. У Мюнхені з ним сталося велике нещастя: його вдарив параліч. Ліва рука і нога втратили рухомість.

Із Мюнхенського шпиталя, де опинився Т. Осьмачка після удару паралічу, заходами американської амбасади, його перевезено до Америки і влаштовано для лікування в великий державний шпиталь Pilgrim State Hospital на Лонг Айленді. В тому шпиталі наш письменник перебуває й досі. Маючи повну свідомість, не втративши мови, але будучи прикутим до ліжка, Теодосій Осьмачка тяжко переживає самотність й одірваність від українського середовища.

Президія ОУП „Слово", цим шляхом, звертається до всіх українців доброї волі з міста Ню Йорку та його околиць, з проханням відвідати інколи нашого хворого поета і бодай розмовою полегшити його тяжкий стан хвороби і самотности.

Відвідувати хворого можна тільки двічі на тиждень: в середу і в неділю — від 12 год. до 4 год. дня.

Адреса: Theodosy Osmachka, Brentwood W., Pilgrim State Hospital, Building 25, Ward 7, Floor 4.

Дорога автом з Ню Йорку забирає півтори години в один бік. Можна їхати й поїздом залізницею Лонг Айленд з двірця Пенсилвенія.

Сподіваємось, що читачі й прихильники хворого поета відгукнуться активно на наш заклик. Бажано було б, щоб відвідування було до певної міри плянове. Тому, просимо всіх, хто побажає відвідати хворого, наперед зголоситись до голови Президії ОУП „Слово" п. Григорія Костюка телефоном: LE 5-3700. Дзвонити можна щодня (за винятком суботи й неділі) від 10 до 11 год. вечора.

З НАШИХ БУДНІВ

„ТАНЦЮРИСТ"

— Подайте, прошу, до газет, — сказав мені вчора на конвенції друг Андрій, — що я допустився тяжкого шахрайства. І то де? .. В Метрополітен Опері в Ню Йорку!

До опери чи на балет я там багато не ходжу, як знаєте — я більше зацікавлений футбольним мистецтвом. Проте, на цих наших танцюристів з Києва таки хотів подивитись — чи високо скачуть. На виставу пішов просто з роботи, бо не мав тоді „овертайма", немитий, неголений, справжній пролетар. Але на банках за два доляри ніхто до мене дуже не приглядався; може взяли мене за „бітніка" абощо?

Ну, ви знаєте, який з мене пронoза: бути в театрі і за сцену не пролізти, не обмінятись кількома словами з братами з України, — це не в моїй натурі. Вправді, на дверях стояв цербер і за сцену не впускав, але я сказав йому: — містер, я тут працюю! Я майстер від електрики, окей?

Окей. Пустили.

За лаштунками, звичайно, я не пхався до братів, до Вірського чи до Іващенка, а попер просто до дівчат. За політику з ними не балакаю, а починаю обіймати й цілувати. А вони — горнуться до мене, може тому, що я трудящий клас. Розпитую, як їм Ню Йорк сподобався, чи ходили вже по магазинах, чи оглядали вистави з жіночою конфекцією, скільки панчіх накупили тощо.

А тут надходить якийсь поганяйло і гукає: „Давайте, ребята, проходьте! Проходьте!" Ну, значить, посунули хлопці і дівчата з гардеробів на вулицю, тим виходом, що для артистів, і я, розуміється, поміж них замішався... Ледве ми появились на східцях, як тут юрба народу привітала нас окликом: „Слава! Слава!" Самі, кажу вам, політичні емігранти, а переважно студентська молодь. Кинулись на танцюристів, мов чорні круки, кожне тиче програму, просить підписати. Дивлюся, аж тут три гожі дівиці і мене припéрли до муру!

— Оце той, чорнявий, що так високо скаче! — скрикнула одна і цмокнула мене в неголену щоку.

Еге, кажу собі, Андрію, сьогодні тобі везе! Маєш щастя і поводження в сестер із цього і з того боку залізної завіси... А то, знаєте, на вулиці темнувато, я — в робочій уніформі, отже взяли мене, серденятка, за брата з України. Притиснули на корнері, — ані суди — Боже!

— Просимо: підпишіть програмку! І мені! Дуже прошу!

Що було робити? .. Висняти їм, тлумачити, що я не з Києва і не з балету, а з 9-ої вулиці на давнтавні? .. Якось не мав серця розчаровувати таких гарних дівчат. Витягаю олівець і пишу кожній впоперек програмки: „Палкий привіт від Андрія!" „Дорогій Землячці — Андрій." Так підписав може з двадцять програмок, не тільки нашим, українським дівчатам, але й кільком американкам, навіть одній муринoчці...

Ну, за чужих дівчат я там не дбаю, вони все одно не второпають, що там нашкрабано, але перед нашими панянками хочу в цьому місці вибачитись і перепросити їх за це мимовільне шахрайство. Дорогі дівчатка! Як побачите на програмці напис: „Палкий привіт від Андрія", так знайте, що це від Андрія з Ню Йорку, який, щоправда, високо не скаче, але мимо того є палкий хлопець!

Ікер

У Тант закликає Голляндію і Індонезію до мирних переговорів про Нову Гвінею

Об'єднані Нації. — Генеральний секретар Об'єднаних Націй У Тант звернувся з закликом до індонезійського президента Сукарна і до голляндського прем'єра Яна де Кея, щоб вони відновили розмови, які велись були в справі мирного полагодження спору за Західню Гвінею та щоб вони при цьому покористувались знову послугами американського дипломата Ельворта Бункера. Зате У Тант відмовився виконати просьбу Голляндії та закликати Індонезію до припинення воєнної акції на терені Західньої Гвінеї, бо це — заявив він — могло б виглядати, що він займає односторонне становище. Індонезія скинула вже на Західню Гвінею кілька наворотами разом коло 400 парашутистів. Індонезійські та голляндські повідомлення одні одним перечать щодо успіхів та невдач тамошніх боїв. Індонезійці твердять, що вони захопили місто Темінабуан на північно-західньому шпилі Нової Гвінеї, а голляндці твердять, що їхні війська і летунство окружили окремі групи індонезійських парашутистів. На своїй останній пресовій конференції президент Кеннеді признав, що покищо посередницькі дипломатичні заходи Ельворта Бункера не мають успіху. Індонезія вимагає від Голляндії, щоб вона визнала принцип, що Нова Гвінея належить Індонезії, а Голляндія вимагає переведення плебісциту на Новій Гвінеї. ЗДА виготовили новий проєкт компромісу, але він теж не має великих виглядів на успіх.

Сенатор Саймінгтон пропонує зменшити надмір воєнних матеріялів

Вашингтон. — Голова Підкомісії Збройних Сил — сенатор Стюарт Саймінгтон пропонує зменшити надвишку воєнних матеріялів, яка не є потрібна для оборонних цілей країни. Згідно з пропозицією сен. Саймінгтона президент Кеннеді мав би дістати повновласті від Конгресу продавати надвишку цих матеріялів по таких цінах, які не шкодили б продуцентам і консументам цих матеріялів. Президент мусів би 30 днів наперед повідомити Конгрес про свої трансакції в цій ділянці. Президент міг би платити цими матеріялами цим фірмам, які продукують зброю для уряду. Наприклад, уряд міг би замість готівки дати летунським фірмам за готові літаки частину алюмінію. Над цим працюють представники урядових агенцій і члени Сенатської Підкомісії Збройних Сил.

Короткі вістки

● У Південному В'єтнамі ранено в минулу середу сина генерала Лушіюса Клея, полковника Франка Клея, як він і два-є з двома іншими старшинами гелікоптером за втікаючими комуністичними партизанами та обстрілював їх з легкого скорострілу. Партизани, відстрілюючись, поцілили кількакратно гелікоптер. Всі три старшини в гелікоптері віднесли рани, головно від осколків скла і металю. Полк. Клей ранений в рам'я, ногу і шию. Все ж, гелікоптер вернувся до своєї бази і ранених перевезли до шпиталю.

ПРАЦЯ